

Ministerstwo Sprawiedliwości

Sekretarz Stanu
Arkadiusz Myrcha

BK-VII.0520.422.2024
Warszawa, 21 stycznia 2025 r.

Pan
Szymon Hołownia
Marszałek Sejmu
Rzeczypospolitej Polskiej

Szanowny Panie Marszałku,

w odpowiedzi na interpelację nr 6705 złożoną do Ministra Sprawiedliwości przez Panią posłankę Iwonę Marię Kozłowską oraz Panią posłankę Annę Wojciechowską *w sprawie działań Ministerstwa Sprawiedliwości na rzecz zapewnienia dostępności*, uprzejmie przedstawiam następujące informacje.

Ad 1

W marcu 2021 r. w Ministerstwie Sprawiedliwości został przyjęty Plan działania na rzecz poprawy zapewniania dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami w Ministerstwie Sprawiedliwości na lata 2021 – 2025, którego realizacja podlega cyklicznemu monitorowaniu (dalej: Plan działania). Jego celem jest wskazanie kierunków niezbędnych zmian i wdrażanie rozwiązań służących usprawnieniu funkcjonowania podmiotu publicznego, uczynienia go bardziej dostępnym oraz przyjaznym osobom ze szczególnymi potrzebami. W ramach Planu działania m.in. zrealizowano zalecenia dotyczące kontrastowego oznaczenia szczytu i podstawy schodów, zakupiono i przekazano do punktów obsługi klientów oraz do sal konferencyjnych pętle indukcyjne, oznakowano toalety dla osób z niepełnosprawnościami oraz zamontowano w nich system sygnalizacji przywoławczej, a także system oznaczeń dotykowych (tablic tyflograficznych).

W zakresie dostępności architektonicznej osobom na wózkach inwalidzkich zapewniono dostęp do wszystkich obiektów Ministerstwa Sprawiedliwości bezpośrednio z chodnika, za pomocą podjazdów usytuowanych przy wejściach głównych lub poprzez wezwanie asysty dzwonkiem. Wszystkie obiekty mają windy osobowe, umożliwiające dostęp na każdą kondygnację i są o rozmiarach zapewniających swobodny wjazd i przemieszczanie się osoby korzystającej z wózka. Budynki posiadają również udogodnienia: wizualizację kondygnacji, przyciski na panelu sterowania oznaczone alfabetem Braille'a, powiadamianie głosowe, toalety dostosowane dla osób niepełnosprawnych oznakowane dotykowymi tabliczkami informacyjnymi.

Należy także zaznaczyć, że osoby korzystające z pomocy psa asystującego mają zapewniony wstęp do budynków Ministerstwa Sprawiedliwości, a pies ma prawo poruszać się wraz z osobą, której asystuje.

Na głównej stronie internetowej Ministerstwa Sprawiedliwości jest również możliwość uzyskania bezpośredniego połączenia z tłumaczem Polskiego Języka Migowego. Usługa tłumaczenia online dostępna jest od poniedziałku do piątku od 8:00 do 16:00 i umożliwia dostęp do wszystkich treści oraz materiałów znajdujących się na stronie <https://www.gov.pl/web/sprawiedliwosc>.

W latach 2021 – 2023 realizowany był projekt *Zapewnienie dostępu do wymiaru sprawiedliwości dla osób z niepełnosprawnościami*, współfinansowany przez Unię Europejską z Europejskiego Funduszu Społecznego w ramach Programu Operacyjnego Wiedza Edukacja Rozwój (POWER.02.17.00-00-0002/20-00). Efektami tego projektu są:

- doposażenie 35 sądów oraz przeprowadzenie prac adaptacyjno-budowlanych w ramach wprowadzania usprawnień z zakresu dostępności architektonicznej i informacyjno-komunikacyjnej w budynkach ww. sądów;

- opracowanie Modelu Dostępnego Sądu oraz przeprowadzenie szkoleń i udostępnienie szkoleń e-learningowych. Informacje o projekcie są dostępne na stronie <https://www.gov.pl/web/sprawiedliwosc/projekt-dostepnosc>.

Mając na uwadze treść interpelacji, wskazać należy, że na mocy *Zarządzenia nr 75/24 Dyrektora Generalnego Służby Więziennej z dnia 22 października 2024 r.* w Centralnym Zarządzie Służby Więziennej działa zespół do spraw zapewnienia dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami.

Dodatkowo w jednostkach penitencjarnych prowadzona jest różnorodna działalność kulturalnooświatowa i sportowa skierowana do osadzonych przebywających w izolacji, w tym również osób z niepełnosprawnościami.

W celu podwyższenia jakości prowadzonych oddziaływań penitencjarnych wobec osób z niepełnosprawnością, Dyrektor Generalny Służby Więziennej podpisał 16 października 2020 r. list intencyjny o współpracy z Polskim Związkiem Głuchych w zakresie przeciwdziałania wykluczeniu społecznemu osób z dysfunkcją słuchu. Intencją stron było zintensyfikowanie współpracy mającej na celu przeciwdziałanie pogłębianiu się zjawiska izolacji i wykluczenia społecznego osadzonych głuchych przebywających w zakładach karnych i aresztach śledczych, a także właściwej koordynacji wspólnych działań.

Odnotowania wymaga również fakt, że w 2023 r. funkcjonowało 96 porozumień zawartych przez dyrektorów zakładów karnych i aresztów śledczych z podmiotami zewnętrznymi, które zakresem obejmowały pomoc osadzonym z niepełnosprawnościami.

Ponadto *Zarządzeniem nr 9/23 Dyrektora Generalnego Służby Więziennej z dnia 31 stycznia 2023 r.* powołany został zespół interdyscyplinarny do spraw dostępności dla osób ze szczególnymi potrzebami w jednostkach organizacyjnych Służby Więziennej, który tworzą koordynatorzy do spraw dostępności ze wszystkich okręgowych inspektoratów Służby Więziennej i ośrodków szkolenia oraz koordynator do spraw dostępności w Centralnym Zarządzie Służby Więziennej. Jednym z zadań zespołu jest

podejmowanie działań dotyczących wypracowania i wdrożenia systemowych rozwiązań związanych z zapewnieniem dostępności w jednostkach organizacyjnych.

Podkreślić trzeba, że obecnie wszystkie jednostki wymiaru sprawiedliwości przystąpiły do przygotowywania raportu o stanie zapewnienia dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami, o którym mowa art. 11 ust. 1 ustawy z dnia 19 lipca 2019 r. *o zapewnieniu dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami* (Dz.U. z 2024 r. poz. 1411), dalej UoD. Zgodnie z ww. przepisem raporty zostaną opracowane do 31 marca.

Ad 2

W Ministerstwie Sprawiedliwości został wyznaczony Koordynator do spraw dostępności. Na dzień udzielenia odpowiedzi jest nim zastępca dyrektora w Biurze Ministra. Koordynator dostępności odpowiada za wsparcie osób ze szczególnymi potrzebami w dostępie do usług świadczonych przez Ministerstwo Sprawiedliwości oraz monitorowanie zapewnienia przez resort dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami. Do zadań koordynatora należy również sporządzenie planu działania na rzecz poprawy zapewniania dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami w Ministerstwie Sprawiedliwości. Koordynator przedstawia ponadto Ministrowi Sprawiedliwości bieżące informacje o podejmowanych działaniach z zakresu realizowanych zadań i sporządza raport zbiorczy o stanie zapewnienia dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami.

Ad 3

Ministerstwo Sprawiedliwości zgodnie z wymogami UoD sporządziło oraz opublikowało raport o stanie zapewniania dostępności, zawierający informacje w zakresie spełniania minimalnych wymagań służących zapewnieniu dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami (stan na 1 stycznia 2021 r.).

Ad 4-6 oraz 11-13

Odpowiadając na postawione pytania należy przede wszystkim wskazać na poniższe działania podejmowane przez Ministerstwo Sprawiedliwości:

- dostosowano obiekty i usługi świadczone przez Ministerstwo Sprawiedliwości co najmniej do minimalnych wymogów w zakresie dostępności informacyjno-komunikacyjnej na podstawie wyników uzyskanych z dokonanej samooceny lub zaleceń i rekomendacji wynikających z zewnętrznego audytu dostępności informacyjno-komunikacyjnej,
- przygotowano i udostępniono „dostępną” informację na temat zakresu działalności każdej komórki merytorycznej w Ministerstwie Sprawiedliwości,
- przygotowano nagrania w polskim języku migowym (transkrypcja tekstowa), zawierające informacje o zakresie działalności Ministerstwa Sprawiedliwości, strukturze organizacyjnej i rozkładzie wewnętrznym budynków,
- zapewniono dostęp do usług tłumacza (po uprzednim zawiadomieniu o chęci skorzystania z takiego sposobu kontaktu z instytucją): PJM (Polski język migowy), SJM

(System językowo-migowy) oraz SKOGN (Sposób komunikowania się osób głuchoniewidomych),

- dostosowano obiekty administrowane przez Ministerstwo Sprawiedliwości co najmniej do minimalnych wymogów w zakresie dostępności architektonicznej,

- zainstalowano urządzenia i inne środki techniczne do obsługi osób głuchych, słabosłyszących i niedosłyszących w Biurze Podawczym Ministerstwa Sprawiedliwości (wraz z odpowiednim oznakowaniem), w szczególności pętlę indukcyjną (w tym przenośną), systemy FM lub urządzenia oparte o inne technologie wspomagające słyszenie.

Na portalu Służby Więziennej została uruchomiona ponadto usługa natychmiastowego połączenia video z tłumaczem języka migowego z poziomu przeglądarki internetowej, aplikacji mobilnej oraz dowolnego urządzenia wyposażonego w kamerę i z dostępem do Internetu. Dodatkowo wdrożone zostały mechanizmy zmiany kontrastu oraz zmiany wielkości czcionki, dostosowujące portal Służby Więziennej do wytycznych dla dostępności treści internetowych WCAG 2.0 dla osób niepełnosprawnych.

Jednym z podejmowanych działań z obszaru Służby Więziennej jest również zadanie pn. *„Działania Służby Więziennej z zakresu stosowania zasady dostępności”*, które odbywa się w ramach projektu pn. *„Kompleksowe działania szkoleniowo-aktywizacyjne mające na celu przygotowanie osób odbywających karę pozbawienia wolności do skutecznego powrotu na rynek pracy i do społeczeństwa”*, realizowanego w ramach programu Fundusze Europejskie dla Rozwoju Społecznego 2021-2027 i współfinansowanego ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego Plus.

Uwzględniając potrzeby w obszarze zapewnienia dostępności, w ramach wspomnianego wyżej projektu, możemy wyróżnić dwa główne obszary:

1) organizacja szkoleń specjalistycznych dla kadry zarządzającej Służby Więziennej. Planowane w projekcie działania skupią się na organizacji szkoleń obejmujących swym zakresem zagadnienia dostępności architektonicznej, komunikacyjno-informacyjnej oraz cyfrowej. Wiedza nabyta w tym zakresie będzie wykorzystywana do wprowadzania rozwiązań niwelujących bariery stojące przed odbywającymi karę pozbawienia wolności osobami niepełnosprawnymi;

2) zakupy wyposażenia niezbędnego do niwelowania barier w obszarze dostępności (np. schodołazy, maty, materace i krzeselka ewakuacyjne, pętle indukcyjne, lupy elektroniczne itp.). Działania realizowane przez jednostki organizacyjne SW przyczynią się do przynajmniej częściowego zlikwidowania ograniczeń, które spotykają osadzonych niepełnosprawnych ze względu na bariery architektoniczne oraz komunikacyjno-informacyjne, a tym samym wpłyną na poprawę warunków odbywania przez nich kary pozbawienia wolności oraz możliwości utrzymywania kontaktu z osobami bliskimi.

Budżet zadania „Działania Służby Więziennej z zakresu stosowania zasady dostępności” wynosi 200 000 zł, w ramach której na realizację szkoleń przeznaczono 50 000 zł, natomiast na zakupy wyposażenia niezbędnego do niwelowania barier w obszarze dostępności 150 000 zł.

Dodatkowo, w sądach zalecono do wdrożenia Model Dostępnego Sądu (MDS), którego zapisy zapewniają realizację potrzeb osób głuchych, wyrażonych w UoD. Szczegółowe informacje o projekcie znajdują się na stronie internetowej Ministerstwa Sprawiedliwości: <https://www.gov.pl/web/sprawiedliwosc/projekt-dostepnosc>

Ad 7-9

Plan szkoleń w Ministerstwie Sprawiedliwości tworzony jest w oparciu o treści zawarte w Indywidualnych Programach Rozwoju Zawodowego członków korpusu służby cywilnej oraz zapotrzebowanie zgłaszane ze strony komórek organizacyjnych. W przypadku pojawienia się potrzeby przeszkolenia pracownika w wybranym zakresie, realizacja odbywa się poprzez indywidualne zgłoszenie pracownika w porozumieniu z bezpośrednim przełożonym.

Realizacja szkoleń odbywa się w oparciu o coroczny plan szkoleń oraz zgłoszenia indywidualne pracowników w porozumieniu z ich bezpośrednimi przełożonymi. Na tej podstawie pracownicy mogą być również kierowani do udziału w kursie języka migowego. W przypadku kursów długoterminowych z inicjatywy pracownika istnieje możliwość częściowego dofinansowania kosztów nauki.

Odnosząc się do obszaru Służby Więziennej, wskazać należy, że w celu właściwego postępowania z osobami z niepełnosprawnościami, funkcjonariusze i pracownicy (w szczególności pełniący służbę w bezpośrednim kontakcie z osadzonymi) stale poszerzają swoją wiedzę w trakcie różnorodnych szkoleń w zakresie rozumienia deficytów osadzonych z różnymi typami niepełnosprawności i sposobów ich przewycięzania.

W 2023 r. przeszkolono 10817 funkcjonariuszy wszystkich pionów Służby Więziennej, a 67 funkcjonariuszy posługiwało się językiem migowym. Zrealizowano również szkolenia zawodowe skazanych pod nazwą „Opiekun osoby starszej lub niepełnosprawnej”. W ramach ww. działań uczestniczyło 352 osadzonych. Do zatrudnienia odpłatnego na terenie zakładów karnych lub aresztów śledczych, po zakończeniu szkoleń, skierowano 30 osadzonych, a nieodpłatnego 27 skazanych.

Ad 10

Podjęmowane działania związane z dostępnością wraz z terminem ich realizacji wynikają z Planu działania, o którym mowa w odpowiedzi na pytanie 1. Plan został udostępniony na stronie internetowej Ministerstwa Sprawiedliwości:

<https://www.gov.pl/web/sprawiedliwosc/dostepnosc-oraz-koordynator-ds-dostepnosc>

Z wyrazami szacunku
Arkadiusz Myrcha
Sekretarz Stanu/podpisano elektronicznie/